

„SZABOLCS”

Vegyes tartalmú hetilap.

Megjelenik minden vasnapon.

(Egyes száma ára 10 kr.)

Kiadó-tulajdonosok: Lukács Ödön és Vitéz Mihály.

Előfizetési árak:

Egyes évre	3 ft.
Fél évre	2 „
Szemes évre	2 „

Szemesétől kezdve a kiadó hivatala, hová a lap szálloni célozva tárgyazó küldemények, úgy szinte a hirdetések a minden felvételre közzétételre a helybeli ref. felkérésre.

Bérmontion levelek csak ismertezőkől fogadhatók el. A kéziratok nem vártak vissza.

Kiadó-hivatal.

Minden postaküldemények nagy előfizetési, mint hirdetési díjak.

Vitéz Mihály pénztárnokhoz Kemezsőre (post. adyban) küldendők.

Hirdetési díjak:

Minden 4 soros hirdetés egyeztetési díj nélkül 5 kr., többletű 4 kr.

Teljesítmény hirdetések többletű alk. társas, kedvelők fölételek alatt csak küldhető.

Minden egyes beiktatás után kinevezési díj 30 kr.

A nyit-térben minden három soros hirdetés díja 20 kr.

Az előzetes, a hirdetések megadásánál, 207. nyit-közvetményben részeselek.

Előfizetési felhívás

„SZABOLCS”

1875-ki utolsó évfolyamára.

Figyelmeztetjük s kérjük t. olvasóinkat előfizetéseik megújítására s hátrányaik beküldésére!

Előfizetési feltételeink a lap homlokán olvashatók!

Előfizetési díjak Kemezsőre Vitéz Mihály pénztárnokhoz küldendők.

Tisztelettel, Nyiregyháza, okt. hó 1875.

A szerkesztőség.

Válasz, Timkó Józsefnek a „Kassa-Abauji Közlöny” t. szerkesztőjének nyitlevelére.

Nagyrabecsült Szerkesztő barátom!

Minden kezdet nehéz! Annnyival inkább nehéz az akkor, ha a közvélemény mérlegében, — már legyen az akár igaz, akár hamis, — nem nagyon sokat nyomó egyéniség teszi meg a kezdeményezés első lépését!

A tekintélyért meg kellene tanulnunk bizonyos „gravitát” sal lépni, szólni! Nekünk itt a provinciánál nem leendő ez kenyérkér soha! Ne is legyen! A természetesség és őszinteség csak hadd viseljük közöttünk tovább is a koronát, a csillagot látszat és a feltűjt pöffeszkedés helyett!

Melegem üdvözlöm önt őszinte, igaz szavaier!

Nem akarok hosszas lenni, rövidre foglalya mondom el idevágó nézeteimet!

Értekezletünk multkori határozatát, mely szerint az alapszabályok elkészítésére megválasztott küldöttség kedvező időben összehívandó, — egyelőre nem tartom meglehetőnek! Ámbar nem sokat várok tőle: mindamelllet magánuton

is fel fogom kérni illető tisztelt barátomat, hogy haladéktalanul tegye meg a kellő lépéseket, ha eddig meg nem tette, mert én sem kaptam még a határozatot. Tegye meg pedig úgy, hogy az illetőket záros határ idő alatt kérje fel válaszára. — A nyereendő választások fognak határozni a további teendőkre nézve.

Ha, — a mi nagyon valószínű, — a fővárosiak szokott affectatióval csapnak el ez ügy felett, melynek szükségese voltak a legnagyobb garral gunyolódók sem tudták egyetlen számbavethető érvel sem megzafalni, sőt itt-ott épen az indítvány megtétele után a „helyzet urai” ily czélú intézkedéseket tettek is (az idegen és hibás szavak kiküszöbölése sat) azon esetben készséggel fogdom el becses tanácsát, s nem fogok késmi kikérni a vidéki lapok nyilatkozatát.

Hogy Jókai Mór a felszólításra nehezen fog felelni: arról tapasztalatilag meg vagyok győződve! Hiszen ha még akkor se választolt ezen ügyben hozzá intézett levelre, midőn még nem kellett az „Uchatus” ágyukat dicsőítenie az „örökbéke ember”-ének, hogy felelne most, midőn a magyarfaló német lapok munkatársán szegődött?! . . . De hiszen minálunk is megakad talán egy kis világság, mely elég leend arra, hogy addig, míg ő önkészítette dicsőségének „meszselátó”-járól a „jövő század” kódébe pillant: állithassunk egy parányi csillagot a jelenben tapasztalható visszaélések meggátlására.

Czélom az önhöz intézett felszólításban főképen az volt, hogy becses figyelmét a szunnyadó félben levő ügy felbressztésére költsem; s ezélt értem!

Gyöngye erőmet nem látom elégségesnek, hogy az eszmét kellő megoldásra juttathassam, szükségem van a magaménál erősebb vállakra, mindenek felett minden jóért lánzóló szívekre és lelkekre! . . . Megengedi nekem, hogy önt ezek között, mint az első egyikéket, említhessem fel, annyival is inkább, mivel be-

esés levele is újabban megerősített ezen hitemben.

Újabb felszólításomat több lapjárunk, többek között a „Zala” is kedvező, meleg figyelmére méltatta! Ez reményt nyujt felémre, hogy ha az „országos” nem, de a „vidéki” egyesület bizonyosan létesüljön fog! — S hogy létesüljön, azt hiszem, — minden jók egyenlőképen ohajjtják.

Tévedek visszaélés előtt fogja ez elzárni az utat! A jók egyesülése visszadobbi a charlataneriat épen úgy, mint az irodalmi bérencz hadat, s reményünk lehet egy megtisztított létkörhöz a sajtó terén, az undorító alacsonykodások után, melyek a bünt erénynyé emelték, az érdemet és igazságot erővel a porba rángaták.

Szíves, barátságos kartársai üdvözléttel

Lukács Ödön.

— A hivatalos lap okt. 20-iki száma terjedelmes közzététel hoz a honvédelmi miniszteriumtól az 1876-iki új országos tárgyrában, melynek főbb pontjai a következők:

1. A jövő 1876-ik évben azon korosztályok hivandók fel, a melyek az 1856-dik, 1855-dik, és 1854-ik években születet hadköteleseket foglalják magokban.

2. Intézkedés teendő, hogy a lelkészek és anyakönyv vezetők, kik e részben már előlegesen ágyelmezendők voltak, az 1856-ik évi születés, a jövő évben az első korosztályt képezendő hadkötelesekre vonatkozó kivonatokat, a keresztelési és születési anyakönyvek alapján állítsák össze, és f. hó 31-ik napjáig mutassák be.

3. A községek előjárói, az a. alatt ide csatolt, s az egyes törvényhatóságok számára a kebelökben divó nyelveken szerkesztett „felhívás”-hézagainak kellő betöltésére, s annak községének való kifüggetésére, és minél nagyobb nyilvánosságra hozatalára utasítandók.

4. A községi összeírásoknak alapjául, az 1873. évi 37.131. számú körintézkébenm körlírt módoszatok szerint, részint az anyakönyvi kivonatokat, s a közelebbi népszámlálási adatok, részint az önkényes jelentéseket, és a házankénti összeírások szolgálják.

5. Az anyakönyvi kivonatoknak a népszámlálási adatokkal való egybeesésénél, főképen az anyakönyvekből, s így az anyakönyvi kivonatból is kimaradt, vagy más helyekről átköltött hadkötelesek kipuhatalása tekintetéből, érdemel kiváló figyelmet. Mielőtt azonban vala-

mely hadköteles, a népszámlálási adatok alapján, a községi összeírásra, s ennek folytán az állítási lajstromba is felvételnek: annak születési éve, a mely gyakran tévesen bejegyezve fordul elő a népszámlálási iverben, magának a kérdéses hadkötelesek, vagy szülőknek, rokonainak és ismerőseinek kihallgatásával, s az anyakönyvnek, ha netalán más év alatt be volna jegyezve azokba, átvizsgálásával, gondosan megállapítandó, és az illető évbeli összeírásba való felvétele ahhoz képest eszközlendő.

6. A sorshuzási és állítási lajstromok szerkesztésénél, s ezek rovatának betöltésénél, ugyanintén a teljesen ismeretlen lajstromainak egybeállításánál, a fenálló szabályoknak lelkiismeretes alkalmazásba vételét várom el.

— Idei dohánytermelésünk mind mennyiségére, mind minőségére nézve igen kitűnőnek nevezhető. E jó termés folytán a pénzügyminiszter azon helyzetben van, hogy nagyobb mennyiségű dohányt bocsáthat a külföldi vásárló közönségének rendelkezésé alá. Mint a „N. H.” hallja, már az idén kiirta 70.000 vámmászda nagyobb eladására nézve az ajánlatokat, s a jövő év folytán legalább 120.000 vámmászát remél eladhatni.

— Az államjvajok eladásának tervével már Ghyczy pénzügyér is foglalkozott s kilépésével érdekes adatokat hagyott utóája vagy utóáji részére. Most már mint halljuk, nincs egyéb hátra a helyszini tanulmányozásnál, s itt-ott az áruba bocsátás megállapításánál. Eddigélle már 10 millió értékű föld jelöltetett ki parcellákra. A kormányt az a tekintet vezeti, — hogy az államjvajok honpolgárok kezébe jussanak. Az elárúsítás a jövő évben veszi kezdetét. Nagyon cseleszerűen tartjuk erre nézve a korai figyelmzetést.

— A katonai ruházati és felszerelési cikkek szállítása tárgyrában, melyek az általános versenynek vannak fenartva, az ajánlatok bejutására vonatkozó határidő a közös hadügyminiszterium által f. évi nov. 30-ra tűzött ki, és az erre vonatkozó terjedelmes hadügyminiszteri hirdetmény, valamint a szállítási szerződés tervezete a budapesti kereskedelmi és iparkamara (Mária-Valeria-utca. új tőzsdé épület, II-ik emelet) a hivatalos órákban megtekinthető.

Löv Lipót temetése.

Szeged, okt. 17.

(P. N.) Löw rabbinak temetésére mindenfelől özönlöttek a számos küldöttségek. Mint-

nem minden embernek holtig kell tanulni. E végett olvasó-egylet alakítását látna szükségesnek, hova népszerűbb nyelven írt hirlapok kellene hordatni, s megszerzeni egy néhány jó gazdasági könyvet, ha valaki fennakad valamben, majd ott lesz ó kauluzat. — sat.

Es a név örömmel fogadta az indítványt, aláírasi ívet indítottak, s egy félóra múlva össze lett gyűjtve az e czérra szükséges költség. Megbizták a lelkész, hogy járjon el bölcseletása szerint mindezen dolgokban.

A lelkész lelkiügynyörűséggel látta az értelem nép lelkesedését és tudás szomját.

Hátra volt azonban még valami, a mitől inkább félt, mint első indítványától.

Ez tehát már megvalna! E szükséges, hogy a szellemi s lelki fejlődés örvendetes haladást tehessen közöttünk. Hátra van azonban még valami!

A könyv maga még nem elég arra, hogy jó tudjunk gazdálkodni, nekünk fiasokalt és mintagazdaszatot kell felállítanunk! Az kérdi valaki, hol vesszük erre a földet, hol a pénzt? Megfelelek mind a kettőre!

Itt van a falu körül közepén vagy 30 holdnyi térség! Ki vette ennek valaha valami hasznát? Senki! Évezadok óta trágyadombnak használták a körülte lakók, a közönséges felszámíthatatlan hátrányára, mert azt is megfogjuk majd tanulni, hogy az efféle tisztátalan pszichaimaz rothadt bűze és kigőzölés megnyire elősegíti a pusztító ragályok kifejlődését, — fogjuk fel tehát e földet gazdasági kertnek! Szakítsuk ki az iskola felől való véget, egy jó köböst a gyermekek fiasokaltjának, a többi pedig majd berendezés belátásunk szerint. 6 hold elég lesz fiasokalt, 2 hold konyhakertnek, a többi 21 holdat

TÁRCZA.

Egy család története.

(Regényes korrajz.)

II-ik kötet.

IV. RÉSZ.

Egy ember, a ki nem tud tovább élni! Egy másik, a ki nem tud meghalni!

(Folytatás.)

— Mindig mondtam, hogy él még a mi Istenünk! A magyarok Istené! E szavakkal nyitott be Kolozsváry barátjához, hol épen szép társaság volt összegyűlvé azokból a ki-próbált hazafiakból, kiknek nevét nem jegyezte fel a történelem, de ott alant használták annyit s éreztek úgy, mint sokan nem azok közül, kik messze veték el dicsőségök sugarait.

Az első üdvözlő szavak után áttért a beszéd az országos nagy eseményekre! Beszéltek a nagyszabású parlamentaris szónoklatokról, a jelesebb képviselőről. Deákról, Telekýről; poharak, leikes köszöntők emeltek a nagy hazafiak egészségére! A nagy hazafira Kossuthra (még akkor nem akadt ember e hazában, ki e félisten nevét rágalmozni merészelté volna, azt nem tárték volna meg több becsületes társaságban! Most már van! . . . Híjjában nagy korak vagyunk! most nagy minden „kicsiny” és kicsiny minden „nagy”!)

Az első rohamos pohárköszöntések után Tornay emelt szót.

— Kedves barátim! mind szép, mind nemes, mind lélekemelő az, mit ez alkalommal toleitek hallottam! Azonban engedjétek meg, ha azt mondom, hogy félek én a hirtelen fellobogó tüztől; a szalmának nagy lángja van, de hirtelen elalszik. Ime alkotmányunk vissza lesz állítva! Meg van az első lépés téve a képviselait rendszer felé, de a nép, a mi szegény népünk, nagyon hátra van maradvá, anyagilag és szellemileg, pedig egy népképveléte alapján nyugvó alkotmány csak úgy lehet nagy és erős, ha nagy és erős az alap, melyen nyugszik. E tekintetben tehát mi reánk vár itt alant a legnagyobb, a legnehezebb feladatok egyike! Fel tehát barátim, tegyük nagygyá és erőssé a köznevet! Ti mindnyájan előkelő emberek vagytok falvaitokban! A lelkesület, mely pusztá nagy szavakban nyilatkozik, még sohasem mentette meg a hazát, mely azt nagygyá, virágzóvá képes tenni, az a hazán szorgalommal párosult nemes tettek szakadatlan láncaival! Eddig el volt előlkünk zárva az út, tiltva a mező, melyek most bátran és szabadon rá lépethetnek! Alakítsunk azért falvainkban olvasó egyleteket, tarsunk felolvasásokat, ébresszük a tétlen szunnyadókat, tanítsuk a tudatlanokat, emeljünk minden honpolgárt hazafit, polgári kötelességeinek öntudatára! Karoljuk fel teljes erővel a nevelés szent ügyét! A nevelés világ hatalom; de ne zárjuk ki a gazdaság érdekeit se, mert az anyagi jólét alapján hajt díszesen a szellemi előhaladás virága! In ezeket fogom tenni, Isten engem úgy segéljen!

A jelenlévők áhitattal hallgatták a tiszteletes lelkesült szavait, melyeknek a nemes

egy 60—70 hazai község, számtalan egylet és testület, köz- és magánintézet képviseltette magát a szomorú gyászszertartáson.

A főtiszteket és különösen a háromkorona-utczát, a melyben a boldogult lakott, számos gyászolgovaló volt ellátva, melyek a magánosok, intézetek és egyletek háziáról lengve hirdették a kegyeletet az elhunyt iránt. A legtöbb vidéki küldöttségek ma a déli vonattal érkeztek és habár három nap óta igen gyakra esett az eső és így nagy sár lepte el a közelemben korona-utczát, délfelé ez utca mégis szokatlannal élénkült és a vendégek, helybeliek és a kíváncsiak nagy tömegei hullámzottak azon fol s alá. Pont fél 3 órakor az ünnepélyesen feldisznített zsinagóga vitetett a koporsó, hál a képviselők, küldöttségek és néhányan a helybeliek közül szünetelték a feketével bevont és fényesen kivilágított templomát. Az ottal előtti frizyerkény fehér függönyre fekete fátyollal volt bevonva, a koporsó illatos és ritka szépségű virágok vették körül, míg rajta a meghittab barátok és családok, volt tanítványok s tisztelők által készített számos gyönyörű koszorú egész halmaza díszelgett. Az ünnepélyt a templomi chorus gyszámla nyitotta meg, melyet Steinhardt aradi főrabbi magyar szónoklata követett. E hatalmas szónoklat a proféták könyvéből vett jelén: „eloltom a napot délnek idején” alapult és a boldogult elhunytától fölötti földalant talált abban hű kifejezést.

Utána a boldogult fia Löw Immanuel papjelölt lépett a szószékre és ez volt az ünnepély leginkább megható mozzanata. Az ifju ember könyvet szemekből mondta el, hogy apa ép egy előtt ugyanazon a helyen, hol most kiterítve fekszik, mutatá be a zsidó hit-közönség fát, ki ugyanezen ünnepen, melyen most eltemetjük, tartá első magyar hit-szónoklatát. Nem akarom érdemeit elorsolni, nem akarok magaslatni — mondá, — mert eléggé beszél érdemeit mellett az egész nemzet élénk részvéte. „A haza mindenél!” E szavakkal beszoktatta a boldogult fát a pápi pályára és a szavakát és nevet hagyta örökül. Megindulva mondá a fiatal papjelölt, hogy e név: Löw Lipót nem pusztá emlék, hanem jelszó a tiszte vallósságra, a hazafiai szeretetre, az őrzetlen buzgó miködésre és a háziasságra.

A jelenvoltak mélyen megindultak a fubucszatóján, a szemek könnyben áztak és legmélyebb részvét és fájdalom kifejezést ilt az arcokon. — Ezután a helybeli dalárda megható gyszámlát énekelt és a koporsó a templom udvarára vitetett, hól roppant közönség várta már. Kohon Sámuel budapesti rabbi szónoklatát Kohn ur hosszabb magyar szónoklata behatáon foglalkozott az elhunyt érdemeivel.

A többi között figyelmeltetett, hogy a magyar zsidóság mindenki tagja azon uton haladon, melyet Löw számára kijelölt, hogy mint a hitben szabadulni és hazájukat hól szerető zsidók, segítsenek azokat az eszméket diadalra juttatni, melyek érdekében Löw küzdött.

A menet ezután a temető felé indult, hová beláthatlan néptömeg kísérte. A menet következő rendben indult meg 1. A szegedi összes tanodák növényeké, kinek a boldogult hittanítójuk volt; 2. A főkatort és énekkar; 3. A gyászközi; 4. Az elhunyt családja, a rabbi; 5. A szegedi hitközség és a testvériségi egylet előjárói; 6. A vidéki községek, egyletek és testületek képviselősei; 7. A szegedi izr. hitközség, testvériségi egylet és a honvédtisztkar képviselősei és a többi gyászközség. A rendet Szeged város hatálsága, különösen az elhunyt nagyobb tanítványai tartották fenn. A gyászközség, mely a menetet kísérte, számára névze meghaladta a tizezert.

A temetőben fáklyavilágítás mellett ismét megindultak a gyászbeszéd, s itt külö-

szenteleg a mezei gazdálkodóknak. Erre csak csekély költséget kell előlegezni, aztán pár év múlva nagy haszon lesz rajta, mert a százdok óta trágyázott és pihent föld önteni fogja az áldást. E kert jövedelmének felét fordítsuk nevelési célokra és egy kerteszt fizetésére, másik felét pedig osztogatnák a részvényesek, kik a kert előállítására adakoznak! Egy részvény ára csak 5 forint! Ha a jövedelem gyarapodni fog, évenként a részvényesek bejegyzésével majd egy egy kis summat tököstünk, mely alapját fogja képzni egy tökének, melynek rendeltetése leendő nőni, hogy annak kamatjából a belső embereket fizettesse, hogy ne legyen a nép és belső emberek között kellemetlenség a fizetés behajtása miatt. — Hogy mily nagyserny haszna lesz ezen intézkedésnek azt első pillanatra meghatózózni nem is lehet. Kévdet kap a falu közönsége a fa ültetéséhez, s ez nemcsak gazdasági, de egészségi tekintetben is kívánatos, mert a fa tisztítja a levegőt, s ez által jótékonyan hat az emberi egészségre!

— És e második indítvány is nagy lelkesedéssel elfogadott, rögtön 100 részvény lett aláírva. Épen elegendő ahhoz, hogy hozzá foghassanak.

Következett a kivétel.

Másnap hozzá kezdettek a mintagazdaság kiméréséhez a beosztásához.

A mint nagy sebben lénczoltak, czvekelek a lelkes vezetés alatt, összegyűlt a falu népe, bámulni a szokatlan átalakítást.

Hanem itt már volt akadály is.

Már mindjárt vasárnap akadt butogató; ki mindenáron elakarnta venni a közönség kedvét ezen „ostobaság”-tól, mint a hogy ő nevezte! Mire való az!? Hol terült már majd

nösen Rosenberg nagyváradi rabbi túnt ki szabatos magyar beszéddel. Szóltak még Fischer makói és Spitzer eszaki rabbi. Ez utóbbi kettő nemét, mindkettő hatáson.

A temetés este 10 órakor ért csak véget, a mikor a temetőhöz rendelt külön vasúti vonaton a közönség hazafelé tartott. G. M.

KÖZÜGYEK.

Törökországi levelek.

Társadalmi tanulmányok a magyar életből.

Madszar Ben Mohamed kedves barátomnak

Stambulban.

(Folytatás.)

A régi magyarok értékelték a haza védelme em szabályát s lángkardjaikkal irták fel számos népek és nekünk is homlokainkra, övvelmei harczalkaiban; de mai időben nem csak halni, hanem élni is kell tudni a hazáért; ugyan azért a régi fordítás mód, az újabb idők kívánalmái szerint, igazítandók ki a füstökben.

Azt kérde, mi az a füstös? Barátom, a füstösnek nagy dívata van Magyarországon. A legelső őrül kezde, mindenkinek szájában van annak az ize, a falu végén lakó veresnadrág új magyari. A tanulólak ez az „önmunkásság”, homeopathice 8000-ik dilutióban. A papoknál ez örökségi hagyatéki, mely föl iri marad, de leányágra ki nem terjed s örökösödési jövedelem adó alá nem esik. A principalsínd ez az irnok, npdiyas, titoknok; az anyánál, kinek gyermekeire csak a megszületési gondja van, a dajka; a gazdánál, ki mezei természetét a mezőben csak akkor látja, mikor lezikolt az árát elroben felveszi, az ispán; a tanítónál a magyarzást helyett a nyakléves és a vessző. stb. stb.

Az ember egymás iránt vérengzőbb s kegyetlenebb mint a pusztai vadállatok. Különösen az újbb korban a különböző népek között a vetékedési küzdelem s harcz, nem csak szoronyral, Krupp és Uchatius ágyuval folyik, hanem az ész, ipar, kereskedelem, pénz és nyelvtéség ezernemű fegyverével. A vadállati küzdelemnél az emberi küzdelem veszélyesebb is; mert ha a gyengébb állat kikerüli az erősebbet s előtte farkát behuzza lába közé, a harcz köztük elmarad; míg a népek között a gyengék, s azok, melyek a vetékedési küzdelemben elhagyják magukat, a gyözköz által felemésztenek. Ezekben a vetékedési vérdélküli harczokban fegyverek az Abes könyv, az eke, véső, kalapács fejsze, a rőf, az ipar, kereskedelem és munka ezernemű szerzsámai, melyekhez járult az újbb időben a takarékoság is. Mindennap szemlélhető, hogy különböző országok gyermekei jönnek Magyarországra, ha nem Krupp ágyuval is, de a varrófüvel, fejszével, a kovives vakoló kanálal, az ács bárdjával megverni a magyart saját hazájában. Láttam cseh favágókat, olasz kőműveseket, hál és ház-épitőket, német kereskedőket, cseh napszámokat harczolni a magyar ellen saját tüzhelyénél, különös, hogy e nép még ott is meg hagyta magát veretni, hol ez ideig legerősebb volt, az ugynevezett „latenereskedésben.”

A régi táblabírák mind kikélnének sirjaikból e esata vesztés híre; nevezetesen most iskoláik egy részében Hannoverben készült latin-nyelvtan tanítanak! Mivel tehát a lét vagy nem lét harczát a népek jelen korban az ész, nyelvtéség, munka, szorgalom, ipar, takarékoság fegyverével is vívják egymás ellen s nem csak Krupp ágyuval, a társadalmi tagok részére elmulhatlan kötelesség, ha magukat legyőzteni nem akarják, hogy a társa-

össze a kanász a csürhét! Hova fogják már rakni a trágya dombot? sat.

S a mint haza mentek a munkások ebédelni, szépen kiszedte a czvekeket, összekuszálta a láncot.

Delután úgy kellett megint elől kezdeni a munkát! Reggelre megint el lett az rontva. Ekkor a lelkes kihozatta szépen a szolgabíróit, és a domint megbentették 40 forintig az iskola javára, és az okozott költségek megtérítésére.

Ez azután használt; de csak egy kevés időre.

A lelkesé maga ment el gróf Radácsyhoz, kinek mintá falkója volt, s kapott tőle ajánlékba vagy 2000 ötványt s ezeket elűtetette. Az egész térséget körül árkolták és korlátal látták el, hogy az állatok be ne bessenek. A föld lett szántva s bevetve mindenféle, a faluba még addig nem is ismert veteményekkel! — Folyt a munka, segített a kedvező időjárás! A kerteszt számára a térség közepén csinos lakot építettek.

Mikor már a fák kezdek szépen kiközdülni, még egyszer megkérlezték az ellenállást, egy éjeli vagy 150 öltást kivágtak, azon dommus vezetés alatt, ki már egyszer akadékoskolt. Dehát kitűdtek azt ismét s most félelv börtönre, vagy 200 forint fizetésére büntették az illetőt, egyszernind az ötványok megvételére és beültetésére. Tagadni nem lehetett semmit, mert a béreaccék ellene valóttak.

Ezzel aztán vége szakadt a birtokháborításnak.

Tiszteletes Tornay uram soha boldogabb napokat nem élt, mint ezen rövid idő alatt.

Feladni tudta családi gyszájt, feladni a

dalom minden tagja részére azon fegyverem, melyet forgat, legyen az A b c-zés könyv, számlán, goz, rőf, véső, kalapács, fejsze, szántó vagy begyakorlottság és így a népek vetékedési harczában a létjoga biztosítások. — Az életmentésnek tehát legelső feltétele: a közmiveltségek előmozdítása.

Elni a hazáért első ízben annyit jelent: légy munkás, szorgalmas és takarékos. Így kezdél, — hogy azon társadalomnak, melynek tagja vagy, minden tagja munkás, szorgalmas, takarékos képzett, egyesített harcos legyen. Hol az ember sátozt ilt, kunyhót épít, páloást emel, ott nyomor, baj, szenvedés van mindennél.

E tekintetben élni a hazáért, az újabb fordítás szerint nem csak azt teszi: fizess le országos terheit; hanem ezt is: „Keresd fel a nyomort kunyhóiban, adj kenyeret a munkaképtelenek, munkát a munkálességek; gyógytalt a betegnek, tudományt, ügyességet a tudatlannak. Ha elválladt a társadalom által nyújtott előnyöket, ne vonakodjál elvállalni az ezzel járó terheket sem. A társadalmi második szabály pedig ez: az ideig, míg meghalál a hazáért, éj érte; munkálkodjál a társág fennmaradásáért, enyhítsd nyomorait ott a hól mutakozik, melyek léletét kockáztatják. Legy életmentési tag először, és ha a térség társadalmi tiszteit teljesítetted, aztán lehetsz dalárda — agarász tag; lehetsz csónakész, sportman, halász, vadász, madarász, éhen kórász.

Ha hajad megöszültegg azonos is fejedet, még sem tudnál kitálatni a tokát a fogalmakat, teendőkét és segédesszókot, melyeket a civilizált hozott világra, az „életmentés”-tököltetésére. Szájtávta „fogod hallgatni az életmentés”-ek magas rőptü lelkeinek szárny-suhogását, ha elmondod nekem, mit tettek ok annak érdekében. Bámulni fogod a nagyszerű feltalalásokat s intézkedéseket, melyekkel a tudós urak boldogítják a magyar társadalmat; bámulni az egyszerűséggel párosult magas és fényes kinyilatkozási módot, melyvel a civilizálti szelleme tetet őt magára Talán nincs is teste? vagy lelke nincs? vagy nekünk nincs „contactum punctumunk”? elég az hozzá, én fel nem bírom fogni, csak bámulni tudom a civilizálti nagyszerűségét és „dr” aköz szellemi nagyságát.

Mi hétköznapi emberek úgy okoskodunk, ha van testünkön egy szennyes ing és szakadozott felső ruhánk, mossuk ki legelősebben szennyes ingünket, mivel ez van közelebb testünkhez, vagy jön a sor a felsőruhák kiigazításra. A civilizálti „dr”-ei megfordítják a dolgot; szerintük lehet testeden az ing szennyes, sőt nem is szükséges, hogy inged legyen, hanem az elmulhatlan szükséges, hogy felsőruhád szemképrázott cifra legyen, hadd kolonczionj azta alatta a piszkos rongy.

A mi több, a civilizálti országba ha sem hatolhatsz ha elobb ki nem légy saját természetesen börtönből, s majombörbe nem öltözködj, hogy te, ne légy többé te, hanem légy a civilizálti majom s majmolj vakon idegen szokásokat és erkölcsöket.

(Folyt. köv.)

Nyírfalombok.

XXII.

(Véno nunc ad fortissimum! Haszontalan mende-mendők a jagerész rovarára. A busos kacsá és előbből puszkaprosz szaru. Dnyan bocsánat! fele.)

Perse komámuram hősi dicsőségét megirigylő Firduzi bátyó s még jobban reagúyt a jágerdohányra, hogy csak úgy prűskölj bodor fűstjeitől a hallgatóság. — Egyszer Erdélyben volt vadászaton báro Kakacsipjem barátja-

multnak ságó sebeit, hiszen boldogulni kezd az ország, s boldogsága felé gettetge helyeége is az első lépést, mely biztosan czéliböz fog vezetni!

Hivatalos teendőin kívül majdnem minden idejét az olvasó egylet és a mintagazdaság között osztotta meg! Vasárnap delután rendszeren közhazás és érdekű felolvasásokat tartott, ez által a népet visszatartotta a koresmálástól. Tett, alkotott, gyarapított, tiz lelkének minden hevével a közügyeken csungott. A nép java áhítattal csungott szavain, kérte és elfogadta tanácsait.

Azonban előtt az idő hamarabb mint sem remélt, midőn ebből a boldogságból alá kellett hullani!

Mint iszonyatos vészleleg járta be a hazát, s etette sötét agyadalmába a jobb lelkeket a szomorú hír, hogy az országgyűlést feloszlatták, ezt már megelőzte Teleký László hírtelen halála, melyrol mindenféle remélek keringtek, némelyek verlátzó oryiolokról, mások még iszonyubb dolgokról beszéltek. Követte ezt csakhamar az ostrom állapot kihirdetése az ország több pontján.

A Teleký László halála már mélyen megrendítte a Tornay uram kedélyét, s midőn az országgyűlés feloszlását is megtudta, lekiere annyira megtört, miszerint kezdett egészen világtá válni.

Végig tekinté alkotásain, törekvésain, a szép eredményen, melyet kevés idő alatt ilt szép sikerrel kivívott, s látta, hogy mindez most semmi! Az olvasó egyletet betiltották.

Midőn pedig az ostromállapot is kihirdetett, a sokat hányatott lélek, a felzaklatott idegek nem bírták az életet viselni tovább.

nál, egész nap senki nem tudott csak egy süldönnyalt is megélni, hanem ő egy kintő növényzet etett el első lövésre, még pedig oly sajtóságon, hogy a lövés a szegény párnák jobb lábát és jobb felét zústa szét. De hát miként vehetett a lövés ilyen görbe irányt? Kérdő tőle egyik kíváncsi czimborája. Csak úgy öcsköl: hogy az őz, mikor a lövés hozzá érkezt, lábával épen a fölé vakargatta. — Más ízben elromlik a duplája, tehát csak szimpla páskával megy ki vadászni, úgy roppant nagy farka vadlud rőppen fel előtte, közé durrant, de alig kettő esik le, rög tőn ismét löv, s ekkor lepotyogott vagy tizenhárom. No már hogyan lehet az — nyugtalanodik egy hihetetlen Tamás — szimpla puszkával duplázi? Hogy lehet? replikázt azonnal Firduzi bátyó, hál csak úgy . . . igen igen úgy, hogy a puszkám először csütörtök mondott . . .

Azt nem is említjük, hogy hajdan egy b . . . i birtokos midon kacsázni járt, a leölt zsdákny köz néháy vadkappant is feledzett fel . . . hogy Y. ujonczvárt a vén nyúl, melyre célozott, első lábával megfenyegette . . . hogy Q. ur rókák helyett vizslákat lött meg, s függesztett fel megannyi dadajelű tornácában . . . hogy Kötőgyök ural nem tandós vadászatra indulni, mert már egy pár czimboráit, a kik pedig a látóvölön kívül állottak, megsérteztet, — mindezek nyilván nem egyekben, mint elkopottat rágalmak, kigondolva azok által, kik csak szelid vadak, például szimlíz czizucskák, uszályos snefek és krimolinos libák ellen folytatnak öncs és dicstelen háborút. Hanem kegyes engedelmeikkel még egy furcsa kronikát írnak.

Kihalgat Nevenincs barátunk egy este „huzásra” s hamarosan leszó egy hatalmas hunkacsát. Nem is ment aztán kacsra arra a tájra, tehát más helyet kellett keresnie. Az áldozatot azonban nem akarta magával hurcolni, de hát mit tegyen vele? a kacs még él, és miután csak szárnya van találya, könnyen menekülhet, ha magában hagyatik, a barnalébe jutás veszélyétől. Eh! ilt a löportartó, zsinórját a kacsra nyak-ára csavargatja, no most már megfaldat, s teljes biztonságban ott hagyja egy árkopartot s kedvező álláspontot keres. Azonban nincs vadászzerencse, s eredmény nélkül jövi ki mindkét csövet . . . seba! újra töltünk . . . de ám mielő? a kacs nincs a tett helyen, nincs sehol, az átközött még a löpor-szarut is elvitte . . . hah! mit mondanak erre a czimborák, ha othon megtudják! Keresi, keresi a szőkevényt, s végre megtalálja az árkofenekén. No te gyáva dezentor! ilt vagy? jer csak, most már nem fogsz menekülni! — Most már még erősebben megszorongatja a kacsanyakát, néhány sor főlöhd is vája, fegyvert tölt, s távozók előbbi állomására. Hah! ismét nincs szerencse, s tettedni is kezd, s a feleleg ugyan nyomulnak erre, menjünk haza . . . hah! a ki erre meg amarra, az a gonoszteveg gácsér ismét utat veszett, már most se kacs, se löportok . . . harag, méreg, desperatio, vacsorafogyatkozás, ráadásul pompás ledél zuhany, átázás és nátha a zuhógó zápor kidegelméből s végre másnap a to gázos szelének többszöri begereblézésé után is a szomorú meggyöződés, hogy nincs kacs, nincs löporzsaru, s talán nem sokára a vadászjury által kiállítandó diploma is hirdeti famosus dicsőségét . . .

— z — y.

Nyugodjatok most már békén ti, kik eddig mint a vadak rémel, mint megannyi mondkort akító hűsők szerepeltek. A paizs felfordítva, de nevetek, emléketek éni fog százdoknok keresztül s reátok és áldásos működésetekre hálával és kegyelettel fog gondolni az emberiség, míg a nyulak és kacsák ki nem fogynak a föld szinéről . . .

Épen dolgozó szobájában ilt, midőn hozták a lapot, melyben egyik levero hír a másikat érte! Kezbe vette a hírlapot és olvastotta, a hál nő aggodalmasan nézett ferje arcára, mely midőn sötétebb és sötétebb lett, szeméideit összerinczolta, homlokán a vér kidúsztá az erket, görösen összerizott öklével nyugot utót az asztalra, úgy, hogy az azonnal összerokkadt, szeméidei egy pár könyecsepp hullott alá, aztán feje keblére csuklott s egy pillanat alatt vége volt! . . .

Sikoltva ugrott fel a helkészné, körül karolta ferje nyakát, csókjaival, öbresztő szávaival halmozta el, aztán hírtelen orvosást küldött! . . . Késő volt, a nagy lélek elrepült, messze járt már ama sejtett boldogabb haza felé, hál nincs önkényi és zsarnokság!

Lehraltatán a keserv, mely az egész falut igaz részvétre hivta fel egy pillanat alatt. Egy zokogó könyező vésár volt a lelkeslák tájéka, míg kiterítve fekdött. Sirja felett azóta is az igaz részvét, a tiszteletteljes kegyelet és hálás emlékezet ünnepe! Legyen áldott a nagy szív és nemes lelke emlékezte!

Sirja felé a hála egyszerű emlékoszlopot emelt, de minden emlékoszlopnál többre becsüendő és maradóbb azon emlék, mit nagy szíve és nemes lelke tetteiben hagyott maga után! . . .

Pestmegyének egyik rendezett nagyobb községében a falu derákán, kiváló helyen emelkedik egy elég csinos, kényelmes, szép fehérre meszelt lak, a községhez az.

Itt talájk fel Tornay Elemért, mint e község közkedveltségben álló fejjegyzőt, mióta nem látunk őt, egészen megőrfiasodott, és mi több meg is nősült, neje egy szelid, gyöngéd

lamra — mondja Gladstone — a latin egyház igényeinek kevés jelentőségük van. Olaszországra azonban életkérdést képeznek. Ha Olaszország fenn akar maradni, ha fejlődni és nagygyá lenni akar, meg kell szűnie a pápaság nemzetének lenni. Szerző hosszasan rajzolja a pápaság uralmát Rómában, s azt mondja, hogy mindenféle fogyatkozással van tele. Azon eredményre jut, hogy Franciaország, ha a németek engednek, Spanyolországgal együtt talán képes lenne a világi hatalom visszaállítását megkísérteni, de ez korunkban nem tudná magát fenntartani. A pápai hatalom, mely elvileg nem védelmezhető, mely a gyakorlatban erkölcsi és anyagi tekintetben rosznak bizonyult, korunk minden törekvésével és meggyőződésével ellenkezésben áll. Szerző radikális hibáknak mondja az olasz egyházi politikát, mely a „szabad egyház a szabad államban” elvét fogadta el. Általa a kormány a világi életet köztől kézzel szolgáltatta át a vaticáni pártnak. E párt a nyert szabadságot a legnagyobb mohósággal zsákmányolja ki: az országot az akarat nélküli, alázatos ultramontanok hadával árasztotta el. A laicus elem az egyházban minden jogtól megfosztott. Szerző végül kifejti, hogy ma már egy állam sem kezdene háborút a pápasággal, s ha Franciaország ilyen terveket táplálna, legfőképpen Spanyolországban találna szövetséget. De erre az eshetőségre sem lehet gondolni, már azért sem, mert Spanyolország hatalma meg van törve.

— A tegnapi hivatalos lap a következő kir. kéziratokat közli:

I.
Kedves báró Wenckheim! Ismételt kérelmének engedve felmentem Ön magyar miniszterelnöki állásától. Ezen példás áldozatkészséggel elvállalt állásban Nekem s a hazának tett kiváló sikeres szolgálatai elismerésül Önnek meglehetősen nagy köszönetem mellett, Szent-István-rendem nagy keresztjét adományozom. Viseje azt egyszersmind jeléül különös kegyelmeknek s öszinte vonzalmannak, melyvel Önhez valaminthéig, úgy ezental is, mint személyem körüli miniszterteremhez változatlanul hajlandó maradok. Kelt Gödöllőn, 1875. évi október hó 20-án. Ferenc József, s. k.

II.
Kedves Tiszta! Ön ezennel magyar miniszterelnökkéme kinevezem. — Kelt Gödöllőn, 1875. évi október hó 20. Ferenc József, s. k. B. Wenckheim Béla, s. k.

III.
Kedves Tiszta! Báró Wenckheim Béla volt magyar miniszterelnökkéme ezen állásáról való lemondása folytán, magyar miniszterium összes tagjai tárczáikat rendelkezésemre bocsátván, — Önnek e részben előterjesztésére báró Wenckheim Béla, személyem körüli magyar miniszteriumom teendőivel megbízott volt miniszterelnökkémet személyem körüli miniszteri minőségben, — továbbá Trefort Agoston vallás- és közoktatásügyi, — gróf

Pejacsevich Péter horvát-szlavon- és dalmátországi, Szende Béla honvédelemügyi, — Perczel Béla igazságügyi, — Széll Kálmán pénzügyi, — báró Simonyi Lajos földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi és Péchy Tamás közmunka- és közlekedési minisztereimet jelen állásaikban ezennel megerősítem, s a belügyminiszterium vezetésével Ön bízom meg. Kelt Budapeston, 1875. évi október hó 21. Ferenc József, s. k. Tisza Kálmán, s. k.

Felelős szerkesztő: LUKÁCS ÖDÖN.
Pénztárnok: Vitéz Mihály.

Nyilttér. Árverés.

A v.-naményi tiszahid vámszedési joga 1876-ik évi január 1-től 3, esetleg 6 évre, a f. évi október 28-án V.-Naményban tartandó árverésen haszonbérbe adatik.

Az árverezni kívánók 600 frt bátátpénzzel lássák el magokat.

Utánnyomat nem díjaztatik. 3-3 2-2

Tudósítás.

Szem- és fülbetegek, kik tanácskozás végett Budapestre utasíttatnak, bizalommal fordulhatnak

Dr. Grosmann L.

kórházi főorvoshoz József t. 11. sz. (20-20)

Hirdetés.

Egy gyakorlott gazdatiszt bármily nemű gazdaságban alkalmazást keres, hivatalba léphet azonnal. Bizonyítványai rendben vannak. Mint egyik bizonyítványa igazolja, az ungvári vasutvonal kiépítésénél mint művezető is alkalmazásban volt.

Tudakozódhatni szerkesztőségünkben.

H I R D E T É S E K :

Neuschestrass 20. sz. Boroszló. Neuschestrass 20.

Mindenféle állomást keresők
elhelyezést kapnak
bel- és külföldön úgy rögtön, mint később

A „NORDSTERN”
központi tudakozó intézetben
Boroszlóban. (4-10)

Tudakozódhatni térti bélyeggel ellátott levélben.

Allomást adóknak szabad koszt.

20 22 24 25 27 kros eladás.

ELSŐ
Budapesti nagykereskedői bizományi raktár
KATZ T.,

Kubilezinó-féle házban, Gredik és Tester-féle czukrárszának átellenében.

Van szerencsém a nagyérd. közönséget ezennel tudósítani, miszerint egy Pesten székelő, egyike a legnagyobb és legjobb hírnévnek örvendő kézműáros nagykereskedő czég — helybeli bizományi raktárával bízattam meg.

Azon kedvező helyzetben vagyok, hogy a t. cz. vevőimet, akár nagyobb akár kisebbzerű vételeknél oly kedvezményekben részesíthetem, a minőket itt helyben senki sem nyújthat — gazdag választékú mindennemű ruha, függöny és nadrágszövetek, Creton, Mousselin, Battiste és minden színezett francia ing, Percail, — 4/4, szélességű Chiffon vásznak, fonál, hollandi creas és pamutvászna, — minden színezett párnahajnak való czérna kanavásznak, törülköző s tányérkendők, francia Mousselin és angol toulard kendők, Iher s színes vászon zsebkendők, fehér s színes barketők, harisnyák, szalagok — és még más többféle árukkal dusan felszerelt raktárammal pedig minden hozzáim intézett megrendelésnek azonnal megfelelhessek.

A midőn még kérném itt jegyzett árakból azon meggyőződést szerezni, hogy velem senki sem állhatja meg a versenyt, nagybecsű látogatását, kikérem — egyelőre a legszilárdabb kiszolgáltatásról biztosítom és kiváló tisztelettel maradtam.

A nagyérdemű közönségnek.
Nyiregyházán, 1875. év február hóban.

Áldozatos szolgálja.
KATZ T.

(26-?)

20 22 24 25 27 kros eladás.

Megjelent és kapható!

A debreczeni

könyv-, kö-műnyomda s kártyagyári részvénytársulatnál
megjelent és kapható

A MÉTER RENDSZERT TÁRGYAZÓ
négy fali táblázat.

E táblázatok közül 3 db elkülönítőleg a hossz-, súly- s köb-méreteket mutatja kellő magyarázati szöveggel; — a negyedik táblázat pedig az általános rovatos kiszámítással foglalkozik.

Főelőnye a táblázatoknak abban áll, hogy használatuk semmi előleges tanulmányt nem igényel s bárki is számítás nélkül régi mértékeket ujbán, újakat régiben azonnal kifejezni képes.

Ára a négy táblázatnak 1 frt 60 kr.
Az igazgatóság.

Megjelent és kapható!

Ujonnan érkezett árucikkek
a 27 krajezáros

első bécsi

KARTONFESTŐ GYÁRI-RAKTÁRBAN.

Helyiség: a nagydebreczeni utcán levő Kerekréty-féle új házban. Találhatók különféle cikkek, melyeknek minősége- és szilárdságáról mindenkor kezeskedünk, egyenlő árban

27 krajával

válogatva darab-, rőf- és páronként kaphatók.

Különös tudomásul

Legújabb Bécsből érkezett legfinomabb divatosabb, ősz s egyéb kelméinket ajánljuk.

Tessék meggyőződni személyesen.

Ez tiszlet választékban még a bécsi bazárokat is túl haladja!
Szives pártolást kérve, maradunk teljes tisztelettel.

bécsi első

kartonfestő gyári raktár

(30-?) Nyiregyházán, nagydebreczeni utca, Kerekréty-féle új házban.